

ชีวิตที่พอเพียง: ๒๐๘๘. โยนิโสมนสิการแผนพัฒนาประเทศ สู่อำนาจปัญญาเพื่อการปฏิรูปประเทศไทย

ในการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๖ พ.ย. ๕๖ ซึ่งผมได้บันทึกสาระของการพูดคุยไว้แล้ว ในบันทึกนี้ ทีมของสภาพัฒน์มอบเอกสารเส้นทางประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน และวารสารเศรษฐกิจและสังคม จำนวนหนึ่ง เป็นการตอบแทน

ผมเอามาพลิกๆ ดู และถามตนเองว่ากิจการต่างๆ ของสภาพัฒน์ เท่าที่ผมเห็น จะเป็นพลังขับเคลื่อนประเทศไทย ออกจากกับดักรายได้ปานกลาง และให้ประเทศไทยเข้าสู่สภาพ “สังคมเข้มแข็ง ๓ มุม” ได้ไหม สังคม ๓ มุม คือสังคมมั่นคง สังคมสีเขียว และสังคมวัฒนธรรม ตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คำตอบคือ ประเทศไทยเรายังขาดกลไกเชิงสถาบันเพื่อการนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลไกเชิงปัญญาที่เป็นอิสระจากอำนาจทั้งหลาย สำหรับช่วยเป็นแรงส่งการดำเนินการที่ซับซ้อนและปรับตัว

(complex-adaptive)

ยัง

คือการพัฒนาประเทศ โดยใช้

อำนาจปัญญา

เป็นอำนาจที่ ๔ เพิ่มจากอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และ อำนาจตุลาการ

ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร อย่างในปัจจุบัน เราต้องการอำนาจปัญญาที่เข้มแข็ง เป็นอิสระ และซื่อสัตย์

สภาพัฒน์ ไม่อยู่ในฐานะนั้น เพราะเป็นหน่วยราชการ ผู้บริหารของสภาพัฒน์ต้องประนีประนอมกับนักการเมือง ผู้มีอำนาจให้คุณให้โทษตนได้ ไม่สามารถทำงานวิจัยแบบวิเคราะห์เจาะลึกตรงไปตรงมา และบอกแก่สังคม

แบบไม่เกรงกลัว

หน้าอินทร์หน้าพรหมได้ คือสภาพัฒน์ยังเป็นกลไกรัฐบาล ไม่ใช่กลไกประเทศไทย

และเก่งกว่าร่างแผนพัฒนาที่ประนีประนอม แต่ไม่เก่งเลยในช่วงของการดำเนินการตามแผน

ผมได้รับแต่งตั้งให้เป็นอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๑ ด้วย โดยมี ดร. ณรงค์ชัย อัครเศรณี เป็นประธาน ผมมีโอกาสไปประชุมครั้งแรกครั้งเดียว แล้วไม่ได้ไปอีก เพราะเขาไม่นัดประชุมล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ ใช้วิธีนัดตามที่ประธาน สะดวก นัดที่ไรผมไม่ว่างสักที ตอนไปประชุม

ผมเสนอให้ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล

(จริงๆ)

คือสารสนเทศ

- information)

ที่สื่อสารกว้างขวางได้ และชาวบ้านเข้าใจ โดยมีดัชนีชุดหนึ่งของ สังคมมั่นคง สังคมสีเขียว และสังคมวัฒนธรรม ให้เห็นแนวโน้มความเคลื่อนไหว

จะเห็นว่า ความเสื่อมโทรมของสังคมไทยในช่วง ๑๐ ปีเศษที่ผ่านมา ในด้านการเมือง ที่ขบวนการมวลมหาประชาชน ออกมาชุมนุมเรียกร้องให้มีการปฏิรูปประเทศไทย นั้น ไม่มีสัญญาณจากสภาพัฒน์ออกมาเตือนสังคมเลย

และสภาพัฒน์ ไม่ได้จับประเด็นสำคัญหลัก ๒ อย่างตามความเห็นของคุณบรรจง พงษ์พานิช [ที่นี่](#) (ซึ่งผมเห็นด้วยอย่างมาก) คือ เรื่องผลิตภาพกับเรื่องการกระจายรายได้ ขึ้นมาเป็นเป้าหมายหลักของการขับเคลื่อน

จะว่าสภาพัฒน์ ทำงานไม่ดีก็คงไม่ถูก เพราะงานหลายอย่างของสภาพัฒน์ ก็ช่วยประสานการเคลื่อนสังคมไทย ไปข้างหน้าอย่างเป็นระบบและอย่างมีสารสนเทศสนับสนุน เพียงแต่อาจขาดงานส่วนที่เป็นการจัดทำสารสนเทศเชิงลึก และเป็นวิชาการมากๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบที่ไม่เข้าใครออกใคร ซึ่งเป็นบทบาทสร้าง อำนาจปัญญาให้แก่สังคมไทย

ที่จริงเรามีสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) มี วช., สวทช., สวรส., สกว., สวก., สวทน. แต่ยังไม่มีการใช้พลังของหน่วยงานเหล่านี้อย่างเต็มที่ ไม่มีการพัฒนานักวิจัยระดับยอดเยี่ยมอย่างจริงจังและเป็นระบบ ไม่มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างเต็มที่ นโยบาย กล่าวได้ว่านโยบายรัฐบาลในเรื่องสนับสนุนการวิจัยนั้น ในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา เป็นนโยบายประเภท “ดีแต่ปาก” ไม่ได้ทำจริงจัง ในรัฐบาลที่เพิ่งลาออกไปมีรัฐมนตรีที่เข้ามาทำลายระบบการวิจัย ด้วยซ้ำ

ตราบไต่ที่ประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์อำนาจปัญญาที่เข้มแข็ง เป็นอิสระ และซื่อสัตย์ ประเทศไทยจะพัฒนาระดับขั้นไป ไต่ยาก หรือไม่ได้เลย

การปฏิรูปประเทศไทย ต้องคำนึงถึงการสร้างระบบปัญญาของประเทศ

ชีวิตที่พอเพียง: ๒๐๘๘. โยนิโสมนสิการแผนพัฒนาประเทศ สู่อำนาจปัญญาเพื่อการปฏิรูปประเทศไทย

เขียนโดย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช

วันเสาร์ที่ 01 กุมภาพันธ์ 2014 เวลา 00:00 น. - แก้ไขล่าสุด วันเสาร์ที่ 01 กุมภาพันธ์ 2014 เวลา 20:25 น.

วิจารณ์ พานิช

๕ ม.ค. ๕๗

บันทึกนี้เขียนที่ [GotoKnow](#) โดย [Prof. Vicharn Panich](#)